

**UN RESUM DE LES CLASSES DE PETER SINGER
A LA CÀTEDRA FERRATER MORA DE LA
UNIVERSITAT DE GIRONA**

**Curs:
*Ètica: una aproximació
utilitarista***

**Càtedra Ferrater Mora
Universitat de Girona
Juny 2003**

**Apunts del curs, a cura de Teia COSTA GATIUS
(Estudiant d'Humanitats – UNIVERSITAT OBERTA DE CATALUNYA)**

CONFERÈNCIA COMPLEMENTÀRIA

L'EVOLUCIÓ DE L'ÈTICA I DE LA MORALITAT.

DALE JAMIESON

IMPORTANT: MATERIAL DE CIRCULACIÓ RESTINGIDA

Teia COSTA GATIUS

Girona, 2003-06-02

Hola !

Com que tot això de l'ètica m'ha interessat més del que em pensava al principi, he aprofitat l'avinentsa que m'ha ofert la Càtedra Ferrater Mora de Pensament Contemporani de la Facultat de Lletres de la Universitat de Girona i m'he apuntat al seminari que imparteix el professor Peter Singer: ***Ethics a utilitarian approach.***

En Ramon, en el nostre profe, també hi assisteix i m'ha animat que cada dia un faci un petit resum del que es parla així que aquí el teniu; però he d'aclarir un tema: tot el seminari és en anglès i, malauradament, si bé el meu nivell d'anglès és correcte, em costa seguir una xerrada de tres hores sobre un tema tan complex com és l'ètica. M'haureu de perdonar perquè no ho he pescat tot i, encara que ho hagués fet, no puc resumir en vint línies el que s'ha tractat.

* El tema d'avui era l'origen de l'ètica i la naturalesa del judici ètic; es parlava de l'evolució i el pensament de Hume i de Kant (intuïció i raonament) i finalment hem parlat de si existeixen uns principis ètics universalment vàlids i que hom pugui estudiar objectivament.

Hume es va adonar que la nostra estimació vers una altra persona depèn en gran mesura de la nostra relació o parentiu, és a dir, estimem més els nostres fills que els nostres nebots; Hume ho suposa, ho veu, però no sap que hi ha una base genètica que explica aquest comportament.

Hi ha també un principi ètic en la cooperació per tirar endavant una tasca; si aquesta cooperació és certa s'ha d'escampar i incloure tothom en una xarxa d'interdependència, el problema rau quan es trenca aquesta cadena de cooperació, llavors hi ha una mena d'explotació i d'esclavatge.

Així doncs, veiem que l'ètica està basada en un principi de parentiu i en un sentit de justícia; davant la possibilitat que algú s'escaquegi de cooperar, llavors la societat creu legítim el càstig en benefici del col·lectiu.

El tema de la justícia.

És la justícia un sentit natural o artificial? Hume ens diu que és artificial, que és una invenció humana absolutament necessària. El professor Singer, però, creu que és natural: el sentit de la justícia és innat (cosa que podem comprovar amb el comportament dels animals no humans); així mateix, diu que, a mida que les societats o els grups són més complexos el sentit de la justícia hi està més desenvolupat. Però el principi de Justícia no ens diu el que està bé o el que està malament.

En aquest cas trobem l'enfrontament entre Hume i Kant: Hume pensava que era un error suposar que el raonament per sí mateix duia a entendre el deure i

Kant manifesta que hem de saber el que fem i perquè ho fem: el deure correcte és el que sorgeix de la raó, de la justícia universal.

Un altre tema tractat és el de la intuïció: ¿d'on prové?; Singer creu que la intuïció és el resultat de la nostra evolució com a éssers humans. Hem d'anar amb compte amb el tema de l'evolució: l'evolució és un procés cec, no té direcció i, tal com deia Lévi-Strauss, prendre una decisió suposa deixar enrere un ventall de possibilitats i d'opcions; no vol dir que sigui millor, senzillament el camí és diferent.

Singer tampoc no creu que hi hagi grans diferències morals entre les nocions d'ètica del temps de Sòcrates i el dia d'avui, hi ha una evolució cultural i tenim, llavors, diferents expectatives i esperances. No és veritat que l'evolució ens faci ser "més morals". L'ètica ha evolucionat sense direcció moral, en el sentit que el nostre pensament moral actual no ha de ser necessàriament millor que l'anterior.

Finalment ens ha posat uns quants exemples sobre la intuïció aplicada en situacions concretes i extremes que us enviaré en un altre missatge.

Bona tarda,

Teia

LLIÇÓ PRIMER DIA - EXEMPLES

Girona, 2003-06-02

Hola !

Ara us explico uns exemples que ha exposat el professor Singer en relació amb el sentit de l'ètica, per posar de manifest que les "intuïcions morals" són tòpics.

Ens ha explicat la història de dos germans que durant un viatge per l'estranger, en un moment determinat i perquè els apeteix decideixen realitzar l'acte sexual: Ells, que són majors d'edat, ho volen, ho accepten, els està bé... Què n'hem de dir la resta de la gent? Està bé o està malament?

De la manera que ho ha plantejat i ho ha contestat, Singer aprova l'incest.

Ha sorgit el tema, plantejat des del públic –comentat a partir d'una notícia que ha donat la ràdio aquest matí– de dos homosexuals alemanys que en un acte de suprem amor i de suprema renúncia, un talla el penis a l'altre, el couen i se'l mengen. I això que?

I finalment: baixa un tren descontrolat i hi ha dos camins: un porta a un grup de cinc o sis obrers treballant i l'altre a una sola persona; nosaltres no podem aturar el tren però sí que podem, mitjançant una palanca, guiar el tren cap un camí o cap a l'altre. És ètic girar la palanca perquè només mati una persona?

Però Singer va més enllà i, en relació amb aquest darrer, planteja un altre problema... aquest tren descontrolat va cap a un grup de cinc persones i nosaltres no el podem aturar perquè som petits i escanyolits. Al nostre costat, però, hi ha una persona de mides considerables (alt, gros i fort) que segurament podrà aturar el tren però hi perdrà la vida. Serem capaços d'empentar l'home perquè amb la seva vida en salvi cinc?

Ambdós casos, som nosaltres que decidim a qui "matem" i a qui salvem; però en el primer cas és més fàcil perquè no "toquem" directament la persona, senzillament movem una maneta. El segon cas és més difícil de decidir què farem.

Bé, això és tot per avui, si us sembla bé demà n'hi haurà més.

Bona tarda

Teia Costa

LLIÇÓ 2º DIA

Girona, 2003-06-03

Hola!

* El tema d'avui era: "**Normative Ethics: From Universalizability to Preference Utilitarianism. Two level View. Against the use of intuitions to test ethical views**"

El títol sembla molt complicat però ha estat un exercici en profunditat del que hem estudiat darrerament a l'assignatura: l'utilitarisme i el liberalisme de Rawls.

Singer es descriu ell mateix com un racionalista perquè creu que la raó és necessària per assolir un judici ètic, necessitem un sentit objectiu més que no pas un de subjectiu que només tingui en compte les preferències personals.

També hem tractat de Kant i la formulació típica de considerar que els nostres actes puguin esdevenir llei universal. Kant aquí ens parla d'una idea abstracta de la raó; creieu que la raó és quelcom que compartim tots els éssers humans o hi ha diferències entre cultures i coneixements?

El professor Hare, de la Universitat d'Oxford, exposa admirablement el problema de la universalitzabilitat: el sentit moral de "ought to". Això comporta que no podem fer judicis universals sobre temes específics ni persones concretes (no podem dir individualment a què han d'anar destinats els impostos que paguem).

El contrari d'universal és el particular. Com podem passar de l'específic a la generalitat? Hare diu que hem de conèixer les diferents circumstàncies. Costa molt de resumir el tema dels judicis morals que siguin universalitzables, perquè han d'incloure moltes variables perquè siguin alhora generals i específics. Això ens porta a considerar totes les parts implicades en l'acte. És acceptable que algú faci falses promeses? Hi ha algun sistema d'emetre judicis que incloguin totes les possibilitats? El raonament en profunditat ens pot donar una resposta general, però és irracional emetre un judici només tenint en compte el nostre particular punt de vista.

Bé; parlant de la universalitzabilitat: cadascun de nosaltres ha de posar-se en el lloc d'altri, això ens durà a estudiar els resultats de les nostres accions abans de realitzar-les.

Hem parlat de l'utilitarisme, el conseqüencialisme, la universalització i l'hedonisme... cosa que més o menys tots ja sabem perquè ho hem vist en el temari; però ha posat un exemple sobre "La més gran felicitat per al més gran nombre possible de persones": Podem aplicar aquesta màxima al fet que en el Coliseum Romà hi cabien 100.000 persones que gaudien d'una excel·lent vetllada només amb la matança de mitja dotzena de persones en boca dels

lleons o lluitant entre elles? La resposta és que 100.000 persones són felices a canvi de la vida de 6. És ètic?

També hem parlat de les preferències i de la religió i crec que al final ha quedat molt clar per a tothom que si volem emetre un judici moral, cal despollar les dades subjectives i particulars i estudiar totes les dades externes. Hem arribat a la conclusió que el coneixement és la nostra millor arma.

Si us sembla bé, demà tornaré a passar-vos un petit resum.

Bona tarda!

Teia Costa

LLIÇÓ 3º DIA

Girona, 2003-06-04

Hola!

Avui hem parlat de "***The expanding Circle and its limits. Human beings, sentient beings, living things and natural objects***"

Singer ens ha explicat avui els orígens de la relació de l'home amb els animals en clau de religió jueva i cristiana. La tradició jueva separa l'ésser humà de l'animal, fixem-nos en el Gènesi, la creació del món separa clarament els animals no humans dels humans; així mateix, els jueus celebren el Sàbat com a homenatge i preservació dels animals. Així també, en la creació del món, l'ésser humà està al capdamunt de la piràmide.

La tradició cristiana, no obstant això, retroba la idea d'unió entre l'home i l'animal (Anyell de Déu, que lleveu el pecat del món...) i, més endavant, els franciscans retroben una mica la idea d'ésser viu igual (germà llop). En oposició al Sàbat, la tradició cristiana ens diu que no ens hem de preocupar de la resta dels éssers vius, que Déu en tindrà cura.

Per altra banda, els grecs tenien molt clara la idea de piràmide, en el sentit que el més petit existeix per proveir a un de més gran; això, portat a les últimes conseqüències també significa que els bàrbars del nord eren menys persones que els atenencs, tenien un grau més baix de desenvolupament racional i, per tant, existien per estar al servei dels grecs.

La Revolució Francesa va significar un canvi molt important en la relació de les diferents "races" ja que fou el primer moment en què es reconegué que el color de la pell no era cap raó per menysprear ningú.

Això de "***The expanding Circle***" es refereix a la dificultat d'establir una línia divisòria entre els animals que senten i els que no: hi ha qui diu que els animals tenen ànima i sentiments i altres que els crits que fan davant l'adversitat són actes mecànics, no pas voluntaris. Per a Singer els éssers que senten han de tenir uns trets específics; aquests trets són importants, però no tots els éssers humans tenen desenvolupades aquestes capacitats (seia el cas, per exemple, dels infants menors de 3 anys o de persones amb discapacitats genètiques).

Són:

- ?? ***Raó***, en el sentit filosòfic, que són capaços de raonar
- ?? ***Autonomia***, per desenvolupar-se per si mateixos
- ?? ***Consciència del propi jo***, la gent pensa en la seva pròpia vida amb un principi d'autonomia

?? **Llenguatge** amb un grau elevat de coneixement abstracte

?? **Sentit moral/sentit de la justícia**; seguint la posició de John Rawls, amb la idea recíproca de complir amb el deure i el deure de complir.

La nostra responsabilitat vers el món que vivim és que no només ens hem de preocupar del moment present i mirar el futur a uns anys vista, sinó que hem de ser capaços de mirar el futur llunyà; i continuant amb el cercle del qual parlàvem abans, hem d'entendre el món com a un tot; no cal ser un ecologista radical que fins i tot diu que les pedres i els rius són éssers, sinó que els arbres, els rius, els oceans tenen importància en la globalitat.

La visió que tenim del món depèn en gran mesura de la nostra cultura, no tenim la mateixa visió del món els europeus que els americans i la diferència encara és molt més acusada si ens comparem amb els japonesos, per exemple.

Finalment hem parlat dels drets dels animals: ximpanzés i grans primats, de la normativa europea sobre l'espai en les "fàbriques" de pollastres, etc.

Demà més,

Teia Costa

LLIÇÓ 4º DIA

Girona, 2003-06-05

Hola!

El tema d'avui: ***ETHICS AND ANIMALS. SPECIESISM NON-SPECIESIST WAYS OF SEPARING [MOST] HUMANS FROM [MOST] ANIMALS. CONSEQUENCES: EATING MEAT, EXPERIMENTATION, ETC.***

On és el límit? Quins animals poden experimentar dolor i quins no? És una qüestió mig filosòfica i mig científica que només es pot resoldre pel mètode empíric. Davant una situació de pànic o de dolor, tant els éssers humans com els éssers no humans tenim respostes similars: una resposta física (moviments, crits...) i una resposta psíquica (terror). Si ho mirem en els infants –nadons- podem comprendre que no cal que ens diguin amb totes les paraules que els passa alguna cosa. No necessiten el llenguatge per expressar dolor. D'aquesta manera podem comprendre que els animals, mamífers i aus, també poden experimentar pànic.

Però, i els peixos, senten dolor? Si mirem els peixos quan els traiem de l'aigua, podem veure l'esforç que fan per respirar i els cops de cua que donen, però no tenim la certesa que sigui una resposta de pànic o bé una resposta genètica. S'ha estudiat el cervell dels peixos i hi ha qui diu que no tenen prou "cortex" cerebral per sentir (dany psíquic). Nogensmenys, com que no tenim proves evidents del dolor dels peixos, els hem de concedir el benefici del dubte. És molt difícil de saber si aquest dolor es manifesta a través de la consciència.

En els mamífers i les aus hi ha una base científica per saber que senten dolor; els ximpanzés tenen reaccions similars a les nostres davant la mort, tenir gana, la gelosia, temor, estan enfadats, etc. També hi ha evidències que els animals poden raonar (d'acord amb el que es deia ahir de consciència del jo), però no tenen una capacitat de raonament abstracte. Els animals no humans en general no tenen "self awareness", però hi ha proves evidents que alguns sí; la prova que es fa és la de reconèixer-se en un mirall. Els ximpanzés i els grans simis en general s'hi reconeixen, altrament, en veure un animal igual a ells (els mascles) s'hi enfrontarien perquè els considerarien com a rivals. Amb altres animals, com els dofins, també s'han fet experiments –encara que han estat més complexos- i també s'hi han reconegut, això demostra que tenen consciència del propi jo, malgrat que alguns científics diuen que el reconeixement en un mirall no vol dir tenir consciència d'un mateix.

La capacitat de patiment: de vegades, si tenim consciència de nosaltres mateixos, podem entendre el patiment de cara a un futur millor. Els éssers humans podem entendre el futur i tenim sentit del temps; tenir aquest tret vol dir tenir un comportament diferent. Els animals i fins i tot alguns humans amb discapacitats només tenen sentit del present, del moment (els gossos no tenen noció dels dies de la setmana, per exemple).

El dolor físic no és pitjor que el dolor psíquic. Una persona pot tenir un sentit del patiment futur cosa que alguns animals no tenen. (En aquest moment Singer introdueix el tema de l'eutanàsia o de l'ètica de matar) Les persones amb un sentit de futur, però, podem patir molt més perquè sabem el que ens passarà i, afegeix Singer, que un animal encara que no tingui noció de futur pot gaudir d'aquest futur i suposar com de bo seria aquest futur.

Ara comença el tema dels animals com a aliments dels éssers humans. Hi ha qui diu que el fet que ens mengem els animals garanteix la supervivència de l'espècie perquè d'aquesta manera tenim el menjar assegurat. Aquí comença l'explicació sobre l'existència dels porcs: una truja pareix i al cap de pocs dies ja li treuen els godalls per poder-la tornar a prenyar; amb l'agreujant que aquesta separació es fa molt aviat amb el conseqüent patiment per als nounats. "Els porcs no existirien si no fossin comestibles", però aquesta idea ja la rebutjà el mateix Singer en els primers escrits sobre els drets dels animals, perquè hi ha un reemplaçament constant. Si volem conèixer millor aquestes idees hi ha un llibre "Reasons & Persons" de D. Parfit –és molt dens i només cal llegir-ne alguns passatges.

A partir d'aquí, s'inicia un nou tema: el de si cal un món amb molta gent o amb menys gent; si això pot modificar el benestar i causar problemes ecològics.

Si volem tenir una actitud ètica i responsable, hem d'ésser capaços de mirar tots els punts de vista: dels animals que poden patir, el cost ecològic, etc. La dificultat de menjar, el fet de menjar aquests animals, com viuen aquests animals per ésser consumits, etc. [NOTA: Peter Singer és vegetarià]. Per tant és un defensor dels drets dels animals i no accepta que es mati només per ésser consumits, malgrat que accepta que per raons diferents, el fet que l'ésser humà mengi animals pot estar justificat (els esquimals, per exemple). Però es queixa del món occidental; nosaltres, quan anem al supermercat, tenim la possibilitat d'escollir què mengem. I, si triem animals, estem parlant d'uns éssers el futur dels quals NOMÉS és el sacrifici, sense cap altra opció.

En un galliner, una gallina pot arribar a conèixer i relacionar-se amb 90 individus de la mateixa espècie i saber el lloc que li correspon entre totes elles... així els és molt dur estar-se 70 dies (comptats exactament) encaixades en un lloc, amb els becs escapçats, amb l'única finalitat de poder ésser devorades.

Amb el test de universabilització que vam veure abans-d'ahir podem concloure que no hi ha cap justificació per matar animals només per menjar. Als Estats Units es maten cada any més de 10 bilions d'animals, majoritàriament pollastres; si veiem les seves denigrants condicions de vida, hem de concloure que és un acte moralment reprovable.

També cal tenir en compte els 30 o 40 milions d'animals que se sacrifiquen cada any en laboratoris, el 90% dels quals són per a cosmètica. I amb el patiment conseqüent perquè se'ls injecten tota mena de substàncies en qualsevol part del cos. Per anar en contra d'aquest tipus de recerca (moltes vegades cruel, perquè es fa sense anestèsia), han aparegut els diferents

moviments en defensa dels animals que ha tingut un cert èxit, s'ha aconseguit de millora la situació.

Hi ha qui diu que no cal experimentar amb animals perquè no són bons models per a descobrir problemes/solucions per aplicar als humans, perquè són diferents en molts d'aspectes. L'autor que més insisteix en aquest concepte és H. Ruesch i també Ray Greek.

Singer té els seus dubtes (creu que una experimentació ètica pot funcionar), malgrat que creu que es podrien optimitzar els beneficis i millorar les condicions dels animals destinats al cap científic, per exemple utilitzant només les cèl·lules embrionàries; utilitzar TOT l'animal i no només la part que es vol estudiar (major cooperació entre els diferents científics). La pregunta que fa és: no és millor experimentar amb embrions, que encara no tenen consciència ni sentit del dolor, que amb primats o amb animals plenament desenvolupats?

Finalment, s'han exposat les següents idees, una mica "conflictives":

?? Singer, en certa manera, justifica l'experimentació amb humans que siguin incapaços de sentir. També accepta que cal experimentar amb persones, perquè hi ha malalties (angoixes, depressions) que no es poden experimentar amb animals perquè les condicions són diferents.

?? La justificació de menjar carn amb l'argument segons el qual: "els animals carnívors també es mengen altres animals, per què no podem fer nosaltres el mateix?" No ho accepta perquè nosaltres hem perdut l'essència d'aquest fet: no és una simple lluita per la supervivència (com seria en els esquimals). Si traiem els carnívors de la cadena tròfica, crearíem un greu problema ecològic.

?? Davant la pregunta sobre les curses de braus, Singer diu que el grau de dolor que pot patir un d'aquests animals a la plaça –durant mitja hora- no té res a veure amb el patiment que es pot causar als porcs que només són criats per menjar-nos-els; a més, els toros gaudeixen, durant una llarga temporada, de tots els beneficis de la vida en llibertat.

Cal tenir en compte la conducta animal, si és una resposta a un estímul físic o psíquic; i posa l'exemple de les formigues. En un formiguer, quan hi mort una formiga, les altres la treuen... però ho fan per un motiu físic, és a dir, la reacció és davant l'olor que desprèn el cadàver que fan que el retirin, perquè s'ha experimentat amb l'aplicació de l'olor a una formiga viva i l'han retirada igualment.

Bé, per avui ja n'hi ha prou; us amenaço: demà, més!

Teia Costa

LLIÇÓ 5^è DIA

Girona, 2003-06-06

Hola!

Avui, 5è dia, Peter Singer ha parlat sobre: **THE SANCTIFY OF LIFE ETHIC I. THE EMBRYO. THE FETUS. THE INFANT**

Hi ha una continuació entre el tema d'ahir dels animals-no-humans i el desenvolupament humà des de l'embrió i el fetus fins a l'infant i l'edat adulta ... Hem de saber quines característiques defineixen cadascun dels estats evolutius.

Ésser simplement un individu de l'espècie homo sapiens no ens dóna dret a estar per damunt dels altres individus d'espècies diferents. Malgrat que un embrió és un membre de l'espècie homo sapiens, no en té cap de les característiques que en el futur el caracteritzaran.

ELS EMBRIONS

Els embrions (estan compostos de mitja dotzena de cèl·lules) són éssers vius? Han d'estar protegits? En un discurs de l'any 2001 davant la TV, Bush va dir que només es pot experimentar amb cèl·lules mare i que els embrions no s'haurien de destruir, per tant el govern federal no subvencionaria més investigacions realitzades amb aquests mitjans. La discussió rau en el fet de saber si un embrió és una vida humana o no, contestada aquesta pregunta sabrem si com a tal cal preservar-la o no. Què volem dir quan diem que un embrió és una vida humana? Tenim dues respostes:

1a. Membre de l'espècie Homo Sapiens

2a. És una persona, és a dir, és un ésser que té l'estatus i els drets dels éssers humans.

Ambdós conceptes no són exactament el mateix; en el segon cas ens referim també a legalitat, cooperació, relació... això ens porta a la definició que va fer Locke en el segle XVII, quan va definir la persona com un ésser racional; tal com ja havien fet els primers teòlegs cristians que també havien descrit l'essència de la persona humana.

Segons la definició de Locke hi ha éssers humans –homo sapiens– que no són persones perquè no gaudeixen del sentit de la raó, com poden ser els embrions o persones amb greus discapacitats mentals. També podríem incloure un subapartat amb gent que comet greus crims sense tenir en compte/sense comprendre el concepte de mal que infringeix a la víctima.

Quan Bush parlava dels éssers humans als quals calia protegir, palesava una gran confusió entre ambdós termes. Hauríem de tenir més cura, de parlar amb

més propietat... si parlem d'un membre de l'espècie homo sapiens haurem de demostrar que tots els membres de l'espècie gaudeixen dels mateixos drets; si ens referim a persona quan parlem d'embrions, haurem de demostrar-hi els trets característics d'aquesta condició.

Hi ha dues maneres d'enfocar el tema:, que són clarament oposats: un concepte d'herència i un concepte de conseqüència.

Si parlem de l'herència, ens basem en els drets com a hereus d'uns drets ja consolidats, però que tampoc tenim tant clar que esdevindran (Singer ens ha posat el tema del Príncep Carles d'Anglaterra com a futur rei –per raó d'herència– però que, vista la realitat actual no és tant clar).

L'altre concepte és la conseqüència. Els embrions tenen la pretensió d'esdevenir com nosaltres en el futur; en aquest sentit, podríem parlar de l'obligació de procrear. Per què no tenim la mateixa cura amb l'òvul i l'esperma? Quan una parella vol tenir un fill aquest, abans d'ésser engendrat, no és un ésser concret, és només una pretensió abstracte, un devenir; per tal que sigui concret s'ha de desenvolupar.

Això ens porta que el desenvolupament de les noves tecnologies moltes vegades ens fa modificar els conceptes i les idees. L'evolució tecnològica ens obliga a un replantejament constant de les idees i dels conceptes. Singer ens ha parlat d'un nou sistema de fecundació que es diu INTRA-CYTOPLASMIC SPERM INJECTION (ICSI) que consisteix en la utilització d'un sol espermatozou per fertilitzar un òvul, amb aquest cas és fàcil d'arribar a l'elecció del fill que hom vol... a partir d'aquí ens ha fet una exposició detallada sobre la fertilització in vitro, els bebès proveta, la clonació d'éssers, etc.

ELS FETUS

Singer diu que no ha trobat cap explicació que reïxi en el fet que un embrió és un ésser humà (no té vida pròpia, ni treball, ni el que serà...) Els embrions tampoc no poden patir perquè no tenen el cervell desenvolupat. Però, què passa després, unes setmanes després de la concepció? És difícil de saber en quin moment l'infant –nascut o no- pot començar a sentir dolor. Sembla provat que passades 20 setmanes des del moment de la concepció, l'ésser ja té alguns dels trets que defineixen la vida (el dolor per exemple).

Ens exposa Singer el moment de l'avortament, quan sembla més recomanable, quan és més problemàtic i les causes que poden dur a acceptar aquesta acció: els avortistes aproven sense massa problema que un avortament és acceptable fins les 12 setmanes de gestació; en casos excepcionals de descobriment de malformacions fetals posteriors a aquesta data –fins a les 20 setmanes- pot arribar a ésser acceptable tenint en compte que cal la utilització d'una tècnica més acurada... i finalment, (se n'ha parlat al debat), el que és més important és la voluntat de la mare/parella. En cas de malformació molt greu, possiblement sigui menys reprovable l'avortament a les 20 setmanes de gestació que una curta vida plena de patiments per al nadó i per als pares.

Un dels conceptes que defensa l'avortament és que la dona és mestressa del seu cos. Però a Singer, aquesta explicació no el satisfà plenament ja que la teoria de tenir dret a escollir sobre el seu cos perquè malgrat que el fetus no té capacitat de desenvolupament per si mateix, la dona no li dona l'opció de viure en condicions. Una vegada nascut, aquest dilema no existeix.

ELS INFANTS

El nen té dret a la vida des del moment en què neix. Hi ha una diferència moral entre l'avortament i l'infanticidi. Els governs ho tenen fàcil de justificar, entre d'altres causes perquè l'infanticidi és un càrrec de consciència molt gran. Com hem dit abans, el dilema entre viure o no viure d'un nadó ja no existeix i, en cas que la dona no vulgui l'infant, el pot deixar en adopció.

Els pares tenen generalment molt d'interès en el desenvolupament de la criatura... però hi ha situacions complexes. Als països anglosaxons està estadísticament provat que el 90% de pares de fetus amb discapacitats prefereixen l'avortament. Això ens fa veure l'alt grau d'acceptació entre la llei i la societat pel que fa a aquest tema; però: ¿què passa quan aquesta greu discapacitat (espina bífida, vessament cerebral...) es detecta una vegada nascut? Els avenços mèdics només permeten una pobre subsistència; i Singer ens ha posat els següents exemples per comprendre la gradació:

- ?? Neix un nen amb síndrome de Down, que se li ha descobert una vegada nascut, i sense cap més complicació: els pares no tenen dret a escollir què volen fer amb el fill (ningú comet un infanticidi).
- ?? Neix un nen amb síndrome de Down associat a una complicació a l'aparell digestiu (cosa força freqüent): es pot solucionar mitjançant una intervenció quirúrgica que té un grau elevat d'èxit... és una mica més complicat, però hi ha gent que no accepta que el seu fill sigui intervingut a canvi d'una hipotètica vida millor, perquè els resultats no estan garantits al 100% (va passar un cas als Estats Units).
- ?? Un nen prematur, amb un dany cerebral greu, què cal fer? El nen serà tant temps com visqui una mena de "vegetal" la majoria de les vegades sense gaudir d'una vida digna...

Quina diferència hi ha entre no facilitar el medicament a un nadó prematur /desconnectar la respiració artificial/no intervenció quirúrgica/ i donar-li una injecció letal? Si veiem un gos que està patint molt a causa d'unes ferides, veiem normal és més, creiem que la injecció letal és altament recomanable...

El problema, segons Singer, està que l'adquisició d'hàbits, l'esdevenir ésser humà, la noció de futur no és fet gradual, hom no pot establir una línia divisòria clara. Hom podria copiar els antics grecs, per exemple, que passats 28 dies des del naixement de l'infant, aquest era "presentat en societat" mitjançant una cerimònia; durant aquest període previ era una mena de *stand by*... ara bé, per què 28 dies? Per què no 29 o 25? És el pas de l'avortament a l'eutanàsia activa.

DEBAT:

[Cal tenir present que, malgrat que la classe es fa de 9:30 a 11:30, el debat s'allarga generalment fins a la 1 de la tarda]

1.- Sobre l'avortament. Quan es detecta un cas de discapacitat, se'ls ofereix als pares l'opció de l'avortament, el problema rau en el fet que els pares estan passant una situació estressant i és difícil d'enfrontar-se a la situació amb plena capacitat de racionalitzar. Singer matisa que és una situació molt més complexa del que en un principi pot semblar, hi intervenen molts més factors (creences, educació, entorn...).

2.- Què significa *serious disability*? Hi ha uns extrems molt clars del que vol dir aquesta expressió, el problema està en la gran gamma de grisos que hi ha al mig. És molt clar el cas d'un infant que només té vida cerebral, que fins i tot necessita respiració assistida i a l'altre extrem hi ha les persones amb deficiències físiques com poden ésser els sords o que amb una operació poden desenvolupar una vida altament satisfactòria. Un cas clar de gris és la síndrome de Down, són persones que no poden viure independentment però que amb educació i una actitud positiva poden tenir una vida feliç i amb perspectives de futur. Aquest gris depèn de l'actitud dels pares i de l'actitud de la societat. L'elecció dels pares és determinant ja que uns poden refusar tenir un fill amb aquesta síndrome i uns altres el poden acceptar plenament amb les mateixes condicions.

3.- Pares/mares de lloguer: Singer creu que hi ha massa infants que necessiten una família que no tenen, abans de decidir-se per uns pares de lloguer que pot esdevenir un problema moral perquè implica un negoci; amb l'agreujant que no sabem què passarà o què voldrà la mare biològica una vegada nascut el nen.

4.- Infanticidi: Singer té vertaderes dificultats per delimitar el mal i la justificació de l'infanticidi. Cal tenir molt en compte l'entorn social, l'herència, els costums, etc. Però creu que la discapacitat física és menys important que la psíquica (en el cas de *serious disability*); afegeix que al Japó, fins fa poc, l'infanticidi era un sistema de control de la natalitat.

Així mateix, cal tenir en compte –ha apuntat algú- el tema del cost social i econòmic que significa tirar endavant un infant amb discapacitats greus: a l'estat no li val la pena d'assumir el cost que suposa mantenir aquest infant amb vida. Nogensmenys, Singer considera que l'Estat no és qui per prendre aquestes decisions perquè es basen en uns criteris massa formals, en aquest cas el més importat és l'interès dels pares; Singer creu més convenient que siguin els pares qui prenguin la decisió independentment del cost social i del parer de les institucions.

Hom planteja el cas de l'infanticidi en cas de garantir una major felicitat (només felicitat). Singer diu que emprant només la raó és possible d'acceptar, però la

realitat ens mostra que això és una hipòtesi, ja que la primera pregunta seria què és la felicitat?

Bé, cap de setmana lliure; espero veure-us demà a la Trobada i dilluns hi tornaré.

Sort!

Teia

LLIÇÓ 6^è DIA

Girona, 2003-06- 09

Hola!

Avui hem parlat de: **THE SANCTITY OF LIFE. ETHIC II. BRAIN DEATH. THE PERSISTENT VEGETATIVE STATE. VOLUNTARY EUTHANASIA.**

Això continua així: Divendres vam parlar de l'origen de la vida i quan un embrió esdevé persona. Avui, dilluns, parlarem en termes similars, però referint-nos al final de la vida.

Abans de 1970 hom considerava que una persona era morta quan el cor deixava de funcionar (no respirava, la sang no circulava per les venes i el cos es refredava); des de llavors hi ha hagut un canvi considerable pel que fa al moment en què una persona és morta: ara hom pot declarar una persona morta malgrat que el cor funcioni; això és a causa de la "mort cerebral", és a dir, quan el cervell deixa de funcionar irreversiblement.

El Japó ha estat l'últim país diem que "del primer món" que ha acceptat la mort cerebral per declarar la mort d'una persona, però la resta dels països la mort cerebral s'ha acceptat sense gaire oposició, ni tan sols l'església s'hi ha oposat. Per arribar a aquesta conclusió fou necessari un descobriment científic molt important i que èticament no ha estat controvertit: quan el cervell és irreversiblement malmès (no funciona) no es pot recuperar; amb unes proves específiques hom pot determinar-ho exactament. Qui va fer el descobriment fou el que més tard s'anomenà "La Comunitat de la Mort Cerebral de Harvard". Aquest grup van descobrir que una persona amb mort cerebral, malgrat que el cor continués funcionant, moria "cardíacament" al cap de dos o tres dies... a més, amb la mort cerebral es permet la retirada dels òrgans per a trasplantaments, altrament no podria ser, perquè si la sang no circula l'òrgan es malmet irremeiablement.

Això ens porta a "l'assassinat sota un criteri utilitarista". Singer es pregunta per què no hi ha hagut més oposició. En fer la pregunta a l'església catòlica, el papa va contestar que una persona és morta quan l'ànima abandona el cos, cosa que no ajuda gaire a saber quan passa.

Per saber si una persona està morta cerebralment, se li apliquen unes proves ja especificades per la Harvard Community, (encefalograma, per exemple) que cada país ha adaptat més o menys i ha establert una mena de protocol, però la veritat és que hi ha un acord unànim d'acceptació ètica.

Al Japó, però, no s'acceptà la mort cerebral fins a finals del 90 i encara hi ha alguna excepció de mantenir el cor funcionant en dones embarassades fins que es pugui practicar la cesària (hi ha hagut casos als Estats Units i a Alemanya que han anat a judici).

Hom considera que són definitivament morts perquè han perdut la consciència, no perquè tinguin el cos aturat. Als anys 70, l'única manera que es tenia de saber que una persona no es recuperaria era passar un seguit de proves i tests que demostraven que TOT el cervell estava aturat, però tampoc hi havia una certesa absoluta i sempre hi havia la possibilitat d'un miracle. A finals dels 70, amb l'aparició de nous mitjans tecnològics (tipus scàner) es pot veure si la sang arriba al cervell, al còrtex, i per tant si hi havia possibilitats de recuperació. El còrtex no pot "resistir" gaire temps sense que la sang hi circuli; així es va passar de la mort cerebral (de tot el cervell) a la mort d'una part del cervell (la mort del còrtex).

Ara entrarem a valorar l'estat de coma: és un vegetal que respira, però està estirat en un llit de l'hospital, s'ha de netejar, alimentar mitjançant tubs... És complicat, però, d'acceptar que una persona que respiri és morta. Des del punt de vista filosòfic hom pot defensar aquesta postura, per la no consciència que s'havia dit dies enrere, i ho va fer Jeff McMahan en el llibre *"The Ethics of Killing"*:

En aquest llibre, McMahan defensa la mort com una mort de la persona, no de l'organisme. Si una persona pateix una irreversible pèrdua de la consciència aquesta persona és morta, encara que el cos funcioni: no té capacitat de relacionar-se, de pensar, és a dir, ha mort com a persona. Nosaltres hem cregut sempre que una persona, un animal, una planta morim de la mateixa manera, però aquest autor diu que no; que el concepte de mort té dos estats: la mort com a persona i la mort del cos.

Singer defensa la mort cerebral perquè així hom pot recuperar els òrgans per a trasplantaments, altrament com es pot fer? Esperant que el cor s'aturi... no donant-li menjar, sense respiració assistida... amb una injecció letal?

Els contraris de la mort cerebral defensa que encara són vius; són els que tenen un concepte diferent de la mort, la consideren com un procés físic. Singer hi està en desacord perquè si una persona no està conscient i no hi ha possibilitat que es recuperi, llavors ha perdut l'essència de l'ésser humà, ha perdut la consciència, no val la pena de mantenir-lo en vida i per tant és èticament acceptable la mort (en certa manera es pot comparar amb la destrucció d'un embrió).

Deixar el tractament mèdic és un acte força acceptat. Un pacient amb la consciència intacta pot decidir de no continuar un tractament, en especial si el pacient té una malaltia terminal que pot acabar amb la seva vida en pocs dies... Si el pacient no està plenament conscient, hi ha països que han establert el "testament vital".

No cal, no hi ha obligació de practicar teràpies altament punitives, han de ser proporcionals al mal que es vol evitar i al que es pot causar. La dificultat rau en el fet de saber distingir el que és extraordinari del que és ordinari; un exemple clarificador pot ésser la respiració assistida, amb aquesta pràctica es pot permetre que una persona que ha tingut un problema "aguanti" uns dies (o mesos) fins que tot el seu cos es recuperi i torni a respirar amb normalitat = el

tractament és proporcional al bé que es pot donar i al mal que s'evita; de la mateixa manera, no es pot "allargar" la vida innecessàriament a una persona mitjançant la respiració artificial, sense cap possibilitat de millora = en aquest cas, el tractament és desproporcionat als resultats que s'obtenen.

La consideració moral és l'establiment de la línia entre l'un i l'altre, que seria la pèrdua de la consciència. Singer considera que cal respectar la dignitat de la vida i, per això, s'hauria d'acceptar l'eutanàsia, tal com passa a Holanda. Cal estudiar, però, les condicions i la prevenció... cal estudiar l'ètica de matar: treure la vida no vol dir no aprovar els éssers humans. Quan una persona és conscient o no i fins i tot quan tot i ésser conscient no vol continuar vivint. Com a orientació, a Holanda un 2% de les morts són per eutanàsia.

Les dificultats estan, com sempre, en el punt mig, és a dir, què passa amb una persona amb demència senil, amb Alzheimer, etc. de totes maneres, Singer considera que si la persona, malgrat les limitacions, pot gaudir de la vida, menja, etc. no cal la pràctica de l'eutanàsia, sempre que no hi hagi hagut un testament vital.

I hi ha un altre exemple de pseudoassassinat: un malalt que pateix forts dolors a causa de la seva malaltia; hom reconeix que la morfina, malgrat que s'hagi d'augmentar la dosi periòdicament, li calma els dolors però, alhora, aquesta substància escurça la vida a qui se la pren.

FINS DEMÀ,

Teia

LLIÇÓ 7^è DIA

Girona, 2003-06-10

Hola!

Avui hem parlat de: **THE OBLIGATION TO ASSIST OTHERS**

No hi ha una gran diferència entre ajudar a morir altri i guarir-lo d'una malaltia. És el fet de matar per acció o per omissió. El cas de l'eutanàsia, hom considera la mort com una cosa bona, però a vegades no socórrer (la pobresa) és una mala actitud. Si ho mirem d'aquesta manera, 1.000 milions de persones al món viuen amb menys d'un dòlar al dia, és a dir, en la pobresa més absoluta; però és que 2.000 milions viuen amb menys de dos dòlars al dia; aquests darrers potser tenen un nivell no sé si dir-ne suficient de calories per malviure, però no tenen opció d'accedir a la seguretat, a la sanitat, als estudis... no tenen aigua, ni medicaments bàsics per a la salut, ni una mínima assistència educacional... Segons Unicef 10 milions de criatures moren cada any en el món a causa de la pobresa. Si hi pensem racionalment, comprenem que la manca d'assistència, l'omissió del deure d'assistir, és la causant d'aquestes morts.

Per als països del primer món, un dòlar al dia no és res, no té cap valor, és una beguda, un cafè, res... no hi donem importància. Si els 1000 milions de persones del món occidental donéssim aquest dòlar diari que llencem a una persona necessitada del tercer món, 1.000 milions de persones doblarien la seva renda diària.

Aquesta potser no és la manera de veure acció i omissió que hom pot lligar amb l'eutanàsia. No podem responsabilitzar concretament ningú per aquest fet; Singer està sorprès que molts defensors a ultrança del dret a la vida no fan res en aquest sentit.

Quins arguments morals i ètics podem utilitzar? El fet de l'acció i l'omissió per ella mateixa; però també poder fer altres lectures. És molt diferent anar a un país del tercer món i matar directament una persona que no pas no ajudar amb tots els mitjans a l'abast que no passi. En el primer món no pensem que som monstres si no col·laborem amb la caritat.

Tenim moltes diferents actituds en relació amb l'ajuda, si matem directament o si comptem les nostres despeses supèrflues (viatges, cotxes, sopars...) en lloc de donar la quantitat aquesta als qui es moren de gana. El motiu d'això és que no entenem la globalitat del món, dels éssers humans: utilitzem sistemes de ser cecs al deure de socórrer. Si utilitzem la teoria ja vista de la universalització, és a dir, col·locar-nos en el lloc d'altri, haurem de veure molts punts de vista que segurament ens sorprendran.

A partir d'aquesta reflexió, hem parlat de les diferents associacions que ajuden al desenvolupament, cosa que no vol dir donar un sac d'arròs, si no és en cas

d'extrema urgència ja que hom considera més útil, a llarg termini, ajudar a tirar endavant facilitant eines i coneixements.

Des del punt de vista conseqüencialista, hom considera que la mort per omissió és igual de punible que la mort per acció.

Amb tot això, la dificultat per als països del primer món és la diferència entre salvar l'específic o salvar el genèric o estadístic. Amb un exemple s'entén millor, en qualsevol país occidental, els mitjans de socors (bombers per exemple) quan fan una intervenció per rescatar algú que s'ha perdut a mig de bosc o que té el vaixell a la deriva la despesa és de molt i molt elevada –només per una sola vida-, si aquesta quantitat la destinéssim al tercer món salvaríem moltíssimes vides. La moralitat és fer al màxim possible en favor de les vides estadístiques, hem d'anar més lluny i reconèixer que la vida és una vida i que quan salvem un nen de morir desnodrit és una persona amb família, amb passat, present i futur.

La dificultat està en què ens qüestionem sempre “si ningú fa res, per què ho he de fer jo?” La resposta, ja avançada ahir, és encara que no pugui salvar la vida a tots els nens sempre puc col·laborar en salvar-ne un més.

Si apliquem el principi de la universabilitat, hi ha un moment que la transferència entre mínims i màxims es desequilibra: si ara dono els diners seran menys dels que pugui donar d'aquí a un mes que en tindrè més.

I encara apareix un altre motiu de discussió: hi ha qui objecta que en el món ja hi ha prou gent (6.000 milions) que mori gent de gana és una pena per a la seva família, però per a la comunitat ja està bé. Singer creu que hi ha una diferència ètica: si tens una societat en desenvolupament caldria reduir la fertilitat de la dona mitjançant l'educació i, en lloc d'ajudar només les associacions que col·laboren en el desenvolupament econòmic, fer un acte de responsabilitat i ajudar les associacions que també eduquen.

I encara un altre: per què no solucionem la pobresa de casa nostra, abans d'anar a l'exterior? La raó és utilitarista: on és més efectiu el nostre ajut? La pobresa de casa nostra està més focalitzada i reduïda moltes vegades a problemàtiques particulars d'alcoholisme i drogaaddicció... en els nostres països es gasten milions de dòlars per a poblacions marginals que no tenen solució i, en canvi, amb aquesta mateixa quantitat, es podria solucionar la vida de moltes persones del tercer món que sí que volen una segona oportunitat.

En el debat s'ha parlat sobre el 0,7% del PIB i la diferència entre salvar animals i persones, però, en la meva opinió, ha estat molt obvi.

Fins demà,

Teia

LLIÇÓ 8^è DIA

Girona, 2003-06-11

Hola!

Avui hem parlat sobre: **ETHICS FOR ONE WORLD**

Bé, avui la sessió des del punt de vista filosòfic no he trobat que fos gaire interessant perquè ha versat més sobre temes de globalització i del subdesenvolupament en molts països, especialment de l'Àfrica; hem parlat de la gent que passa gana i de les responsabilitats individuals i col·lectives vers aquesta gent, especialment de l'ajut destinat als infants i hi ha hagut una petita discussió entre quina és la millor organització no governamental, la que treu més rendiments o millora la qualitat de vida de més gent.

Singer va escriure un llibre **-One World-** que explica el fenomen de la globalització i com aquest fenomen té diverses lectures polítiques i ètiques. El llibre reflecteix que hi ha una pèrdua del sentit ètic en les decisions polítiques. La contribució de l'activitat humana en el desenvolupament mundial sembla que no sigui motiu de debat ètic; que hauria d'ésser l'administració (els estats) els responsables.

El procés d'industrialització té un cost ecològic molt important i que compartim tots els habitants del planeta: la desaparició d'espècies animals i vegetals, la contaminació atmosfèrica, la sobreexplotació oceànica, la capa d'ozó, etc. tots aquests fenòmens porten a la destrucció del món tal com el coneixem i no ens volem adonar de les conseqüències que pot tenir; sense anar més lluny, un augment de pocs centímetres del nivell del mar pot provocar una catàstrofe a Bangla Desh.

Aquestes conseqüències de la globalització sembla que no importen al món civilitzat ja que la majoria dels estats han signat compromisos, com el Protocol de Kyoto, però a l'hora de la veritat es queda en un manual de bones intencions que, a més, no està subscrit pels Estats Units.

Els principals filòsofs que han estudiat la qüestió, des del punt de vista de Principi de Justícia de Rawls, veiem que hi ha una responsabilitat històrica que no es pot obviar; qui és el responsable? Hem arribat a aquesta situació a través del desenvolupament industrial dels darrers dos segles: Els Estats occidentals són els qui han causat el problema i pel principi de Justícia Històrica haurien d'ésser aquests estats els qui solucionessin el problema; la dita diu "*You broke, you fix it*".

A partir d'aquest punt, Singer ha intentat muntar una mena de sistema d'industrialització responsable, mitjançant la qual cada estat tingui unes quotes d'emissió determinades i que no es puguin sobrepassar, però als Estats Units no els va bé i critica la imposició de despesa ambiental per part de Bush amb l'excusa de l'*American Way of Life*. A tot això, cal afegir-hi la nostra

responsabilitat individual com a agents contaminants i com a transmissors d'informació.

Si parlem del procés de globalització és bo o dolent, hem de fragmentar la pregunta. Des d'un punt de vista utilitarista aquest món global és millor (*welfare*) en quantitats percentuals, però alhora fa que les diferències entre els pobres i els més pobres siguin cada vegada més importants; sí que hem aconseguit que un percentatge de pobres esdevinguin una mica més rics, però les diferències són cada vegada més abismals.

Si fem una valoració mitjana, aquesta ha augmentat, però no vol dir que tothom estigui més bé, sinó que els que estan més bé ho estan molt i molt més i, en canvi, els que són pobres són una mica més pobres encara i, d'aquesta manera, les diferències s'han acusat malgrat que percentualment no es vegi.

També hem parlat de les responsabilitats dels diferents països, de llurs governants, de la responsabilitat de les neteges ètniques, dels crims contra la humanitat i els abusos, els extremadament violents, abusos contra infants contra altres minories. S'ha creat el Tribunal Penal Internacional, però els Estats Units no en volen saber res; l'ONU va intervenir en el conflicte de Rwanda, però massa tard; la intervenció a l'ex-Iugoslàvia va ser per part de l'OTAN... i finalment el penós tema del Consell de Seguretat de les Nacions Unides i el dret a veto d'alguns països, juntament amb la manca de representació proporcional, perquè hi té el mateix pes el Brasil que Islàndia quan el nombre d'habitants és impossible de comparar.

Després hem parlat de la guerra preventiva; en un discurs Bush va dir "*America will act*", és a dir, s'atacarà de manera preventiva.

Quan l'amenaça de guerra era a finals del segle XIX o principis del segle XX, hom podia preveure les intencions bèl·liques dels països i, a més, avaluar les conseqüències d'un possible atac; amb els canvis tecnològics és molt més difícil d'establir aquest atac hipotètic que, si passa, pot ésser d'una magnitud considerable i sense possibilitat d'evitar-lo; què passa? Doncs que veiem possibles atacs arreu... però hem de tenir en compte que, tal com funciona la política internacional, hem dividit el món en països bons (i amb dret a atacar) i en països dolents (als quals cal combatre).

Aquest pensament ens porta a analitzar la ideologia de la classe dirigent americana i, ens adonem, que funcionen d'acord amb el principi descrit per Thomas Hobbes que l'home és dolent per naturalesa i que per això hem de castigar tots els qui vulguin trencar la pau; els polítics dels Estats Units han crescut i han "mamat" aquesta ideologia i, ara, són la policia mundial. Tot això no és casualitat si sabem que aquests pensadors estan influïts per Leo Strauss.

En certa manera, i en aquest cas, Singer defensa l'ètica kantiana de seguir les regles dictades per un organisme supraestatal que estigui legítimat.

A continuació, ha parlat DALE JAMIESON sobre ***Human rights and moral obligations***.

No us explico res perquè es basa en diversos estudis sobre ONGs, la legitimació d'actuar, l'obligació moral que tenim els habitants dels països rics de fer donacions a institucions d'ajuda humanitària i que l'obligació que tenen els estats de col·laborar no ens dispensa de la nostra obligació de contribuir.

La frase més interessant que ha dit, sota el meu punt de vista, és "COLONIALISME ÉS COOPERACIÓ MÉS UN 5%"

Fins demà,

Teia

LLIÇÓ 9^è DIA

Girona, 2003-06-12

Hola!

Avui hem parlat de: **THE GENETICS REVOLUTION**

Es tracta de la interrelació entre genètica, tecnologia i ètica; de les noves perspectives reproductives (in vitro). És interessant de mirar enrere ara i veure el procés ètic que ha seguit el descobriment de sistemes de fecundació artificial. Llavors (fa 30 anys) ja hi va haver molta controvèrsia, especialment en mans de l'Església catòlica ja que va en contra de la seva doctrina en matèria de sexe: sexe sense reproducció i reproducció sense sexe; a la qual cosa s'hi afegeix la dificultat d'obtenir esperma (cal la masturbació en molts de casos i això la església ho condemna).

Una vegada tenim l'esperma i l'òvul es tracta d'unir-los, formar un embrió i tornar-lo a l'úter... però el fet de tenir embrions fora del cos és un pas previ a la seva manipulació que ens pot permetre l'elecció del sexe (pensem en els hemofílics), malformacions, malalties hereditàries... i la clonació.

Pel que fa a la clonació, Peter Singer va fer unes consideracions que crec que cal tenir en compte: el fet de congelar embrions clònics pot servir per prevenir o tractar malalties futures, per als trasplantaments d'òrgans, etc. Va afegir que la gent, majoritàriament, no vol clònics: el diari NY Times va fer una enquesta i els va costar de trobar gent que volguessin ser clonats.

I, a més, tenim molts estudis fets sobre bessons idèntics que mostren que malgrat que els gens siguin pràcticament iguals, l'entorn social, els estudis, etc. Actuen de manera diferent així que clonar no vol dir, de cap de les maneres, una persona idèntica.

De totes maneres, als Estats Units hi ha un important mercat d'òvuls les "propietàries" dels quals són dones precioses, intel·ligents i saludables... Hi ha qui paga fortunes per un d'aquests òvuls... però continua essent una loteria, perquè no significa que l'ésser sorgit d'un d'aquests òvuls tingui totes les característiques de la donant. És a dir, que el fill pot ésser força curt.

També hi ha altres complicacions que, mitjançant les operacions amb nounats, es poden solucionar, per exemple la sordesa que s'implanten uns aparells en els infants de menys de 3 anys i que els ajuda a sentir i, d'aquesta manera, formar part de la comunitat oral: Això ha estat molt ben acceptat entre la comunitat de sords, però hi ha uns puristes que creuen que aquesta intervenció és un GENOCIDI perquè destrueix una cultura i una comunitat. (pregunteu-vos què és un genocidi: Destruir una comunitat; Com definim comunitat: éssers que tenen una cultura comuna = si destruïm els sords que es comuniquen mitjançant el llenguatge dels signes, estem destruint una cultura, és a dir, estem fent un genocidi)

[NOTA: Aquesta asseveració és de la comunitat purista, no pas meva].

L'eliminació de les persones amb discapacitats és una forma de genocidi i de neteja ètnica. Tots els homes som iguals i hem de preservar la diferència, però les societats més avançades per una banda promouen la diversitat i el mestissatge cultural, però per altra banda faciliten l'eliminació de persones amb discapacitats (avortaments, implantació d'aparells de sordesa, etc.)

No vol dir que la vida d'una persona amb síndrome de Down no valgui la pena, però si encara no existeix el nen (primeres setmanes d'embaràs) és raonable que no es vulgui un infant amb aquesta discapacitat. No és un missatge per eliminar la gent amb discapacitats (infanticidi), però s'ha de permetre i facilitar el diagnòstic prenatal.

Parlant de la implantació d'aparells de sordesa a menors de tres anys, hem de saber quina posició juga l'estat: cal obligar els pares a sotmetre el fill a una operació? Cal obligar els pares a sotmetre el fill a un trasplantament o una transfusió de sang? La resposta va ser: és una decisió dels pares i aquests sembla que faran sempre el que creguin millor per als seus fills.

Seguint la definició d'abans, el significat de genocidi és molt ampli, però Singer no creu que sigui el que ha descrit sobre els nens sords; per a ell és una cosa molt diferent ja que implica un concepte de raça superior i de raça inferior, tal com s'havia fet a Austràlia de separar els fills dels aborígens per inserir-los plenament en la societat blanca. Un altre exemple pot ser que hi ha un percentatge d'homosexuals que ho són per causes genètiques. Què cal fer? Hi haurà qui ho acceptarà però d'altres, malgrat que no condemnen l'homosexualitat, davant aquesta possibilitat, preferiran un fill heterosexual. La pregunta que ens formulem és si la tria genètica empobrirà la humanitat perquè ens farà a tots iguals; així també, en la discussió sobre la tria de sexes, en les societats industrialitzades, segons els estudis realitzats, aquesta tria no implicarà cap desequilibri, aquest es pot donar en altres tipus de societat menys igualitàries.

En un principi la selecció genètica sembla una mena de supermercat, per triar els fills a la carta: macos, intel·ligents, etc. No ens enganyem, tots volem que els nostres fills siguin els millors i els més macos i ens gastem una important quantitat per tal que vagin a una bona escola privada, facin un munt d'activitats extraescolars i tot perquè siguin els millors! En Peter Singer es pregunta quina diferència hi ha entre invertir en un òvul de persona intel·ligent i invertir en estudis, al cap i a la fi, a la llarga, la gran beneficiària serà la societat.

Des del punt de vista ètic Nozick veu que el problema serà que a aquest mercat només hi podran accedir els rics i d'aquesta manera esdevenir millors, més macos i, naturalment, més rics (tal com passava en les societats europees fins al segle XIX, que els aristòcrates eren fills d'aristòcrates i no s'hi podia accedir d'altra manera). La societat, doncs, es dividiria entre fills naturals i fills artificials; l'alternativa seria que la Seguretat Social es fes càrrec d'aquest supermercat embrionari com un servei més... però hauria d'ésser a nivell global, perquè llavors les diferències serien entre els països (més del que ja passa ara).

Encara que a Singapur ja hi ha un sistema perquè les persones amb un nivell intel·lectual més alt tinguin més descendència (donen una mena de premis als universitaris); això pot passar a Singapur perquè és un país molt petit, però és impossible que es permeti a la Xina o als Estats Units.

Pel que fa l'ús de la tècnica, tampoc no és dolenta per ella mateixa, però cal una normativa interna de secció genètica en base a la igualtat d'oportunitats.

Demà continuaré, ara vaig a estudiar.

Teia

LLIÇÓ 10^è DIA

Girona, 2003-06-13

Hola!

Avui hem parlat de **ETHICS AND SELF INTEREST**

Si parlem de donar i rebre, resulta que no hi ha reciprocitat si fem una bona acció vers els animals, o vers els pobres, per tant, és una acció totalment ètica, no rebo res a canvi... Per què hauríem d'ésser morals? Això pressuposa l'acceptació del concepte de moral, de tenir interessos, raons morals. No tota pràctica raonable és moral.

Moral en termes d'universabilitat: Quines raons he de tenir per fer unes accions universabilitzables? M'agrada viatjar, tenir una vida confortable, restaurants, teatres, roba nova etc. si estem realment universabilitzant (posar-nos en lloc d'altri) Quina raó hi ha per no portar aquesta mena de vida? Per què és ètic?

Hi ha dues respostes que donaven els filòsofs tradicionals:

- * Actuar d'acord amb la raó.
- * conflicte entre *selfinterest* i moralitat.

Actuar èticament és racional. Kant universabilitza la moral, la moral és universabilitzable, però la raó ha de ser imparcial i això comporta que hem de fer un estudi de les condicions que fan possible la universabilització. La pregunta és si universalitzem quan actuem moralment. És irracional d'actuar pel nostre propi interès, això és egoisme.

L'ego és el contrari de la universabilització. El meu interès és anormalment important com no més important és l'interès d'altri; refuso el coneixement de la cosa bona per a altri. Si volem una cosa bona en general no tenim cap més remei que universabilitzar-la.

Si sóc moral universalitzo, però si no tinc concepte de moralitat la meua actuació serà segurament diferent, no compartiré i no podré universalitzar els meus actes.

Nosaltres no som irracionals, per tant és possible tenir un conflicte entre moralitat i interès propi (self-interest).

En els *Diàlegs* de Plató i en la *República*, ja se'n parla. La bona vida és la vida que més s'ajusta al principi de la mesura i de l'equilibri. Hem d'evitar els sentiments destructius (gelosia). Però la noció de moral que tenim ara ha canviat molt a través dels temps (no tenim relació amb els forasters, ni apliquem la generositat ni la magnanimitat).

Els grecs creien que la moral era una actitud interna no íntimament lligada amb l'exterior. La religió cristiana canvia el sistema/significat de moral: El premi d'una vida millor!

És cert que molts cristians han "descregut" el cel, però continua existint un sentiment d'amor a altri (Jesucrist)... hi ha una cosa que millora la vida viscuda èticament. Quin tipus de vida he d'haver dut perquè, en mirar enrere, estigui completament convençut que he fet el millor? Si es mira des del punt de vista egoista el teu bagatge com a bona persona no és important. L'experiència passa i cada vegada necessitem més i més (viatges a Hawaii, sopars, sol, platja, vacances, etc.) Cerquem metes que cada vegada són més allunyades, necessitem sempre somiar en un més enllà idolatrat.

La paradoxa de la cerca és que si busquem plaer no el trobarem perquè sempre haurem d'anar més enllà, no estarem mai contents, i hom arriba a la conclusió que s'obté més plaer quan no el busques directament, això es pot aplicar tant a la vida material com intel·lectual. Això és una generalització especulativa que Singer ha experimentat directament. Aquesta teoria no val la pena d'explicar-la a qui cerca constantment el plaer, perquè no serveix de res; senzillament ni ho entendrà.

Ara, per acabar, us trametré alguna cosa més

Teia

A manera de resum: els principals punts sobre els quals hem de reflexionar, segons Peter Singer:

* Hem de raonar junts sobre el que hem de fer en determinades situacions: cooperar, compartir... és a dir, en ètica hem d'universalitzar.

* No hem d'excloure altres principis ètics, però el punt de partida és mirar com les nostres decisions afecten a tothom individualment.

* Hi ha principis ètics que no són conseqüencialistes. Molts principis ètics actuals no tenen en compte els drets dels animals i es basen en el relativisme i la història.

* Motiu de reflexió sobre embrions, persones amb danys cerebrals (que no tindran més sentit de la consciència del jo), Quin futur els espera? Un ésser que no tindrà mai consciència, cal protegir-lo?

* Obligació d'assistir altri. El nostre sistema és molt estricte en alguns temes, però la immoralitat de la no-acció (omissió) no està prevista com a tal.

* Com podem jutjar el valor de la vida d'altres persones? Principi de Justícia?

* Com acabar amb la vida dels éssers amb discapacitats? Què són les discapacitats? Síndrome de Down, inconsciència, coma irreversible...

* Tot això no és un projecte acabat, sempre hem d'anar més lluny.

Bé això és tot; espero que els resum d'aquestes classes de Singer a la Càtedra Ferrater Mora us hagi estat útil. Fins aviat!

Teia Costa

L'EVOLUCIÓ DE L'ÈTICA I DE LA MORALITAT.

DALE JAMIESON

Notes de Teia COSTA GATIUS

Per a D.J., Singer fou l'iniciador i un dels més autors més importants entre els qui han explicat l'evolució de la moral. La primera cosa que cal fer és establir el què és la moral. Per a D.J. la moral és un sistema de control social que es desenvolupa entre els humans i algunes espècies animals que tenen societats o organitzacions grupals complexes.

La moral com a sistema de control social explica moltes capacitats de l'actitud humana (cognitiva, afectiva i emocional, racional), el comportament, la cooperació, la imitació, l'altruisme, etc.

L'evolució d'aquestes capacitats han estat objecte de moltes explicacions i finalitats. Totes les capacitats han d'explicar coherentment l'evolució de l'ecologia, del coneixement, etc., però seria molt llarg d'analitzar-les i ens centrarem en l'altruisme, en concret **l'altruisme biològic**, plantejarem com s'inicia i com s'ha de mantenir.

L'altruisme biològic s'inicia quan un individu redueix les seves necessitats (per exemple de consumir) amb la finalitat de contribuir a l'alimentació d'un altre membre del grup. L'altruisme, però, es diferencia de la cooperació. De totes maneres, aquestes qualitats ajuden a tirar endavant el grup com a tal perquè està basat en la confiança de l'ajuda mútua. Nogensmenys, aquestes actituds s'han de basar en l'acceptació de les normes per part de tot el grup el qual haurà d'establir uns mitjans de control, de policia, perquè tots els membres hi col·laborin; aquesta policia ha de tenir capacitat punitiva, altrament no seria efectiva.

On resulta més fàcil de desenvolupar l'altruisme biològic és entre els grups amb sentiments afectius més forts (pares, fills, relacions amoroses, etc.), quan el grup esdevé més gran i s'hi inclouen amics i l'entorn, és quan han de quedar més clares les relacions i els drets i els deures de cadascun vers altri.

Els utilitaristes, al final, diuen que la moral és impersonal. Quina és la moral òptima des del punt de vista utilitarista? És el conseqüencialisme progressiu: veure que una bona acció i les seves conseqüències milloren el món. La idea no és convertir el món actual en el millor dels móns, sinó fer un món una mica millor del que hem trobat. Mill diu que una societat que millora es mou cap a un món millor. Cal cercar constantment els límits de la perfecció.

A la pregunta dels éssers amb "mind" (podríem traduir en aquest cas per consciència), diu que els límits són molt difícils d'establir i que s'ha modificat al llarg dels segles, tant des del punt de vista evolutiu intrínsec com del coneixement extern que en tenim, i que és un tema que no li sembla tan important ja que li recorda una qüestió derivada de l'antiga filosofia cartesiana que tot ha de ser sí o no.

Pel que fa al llenguatge, D.J. diu que la moral és un sistema de regulació social que necessita de la comunicació i la llengua és una eina molt poderosa, no essencial, però sí fonamental en l'assoliment d'aquest sistema.

A REVEURE !!!!

Teia

